

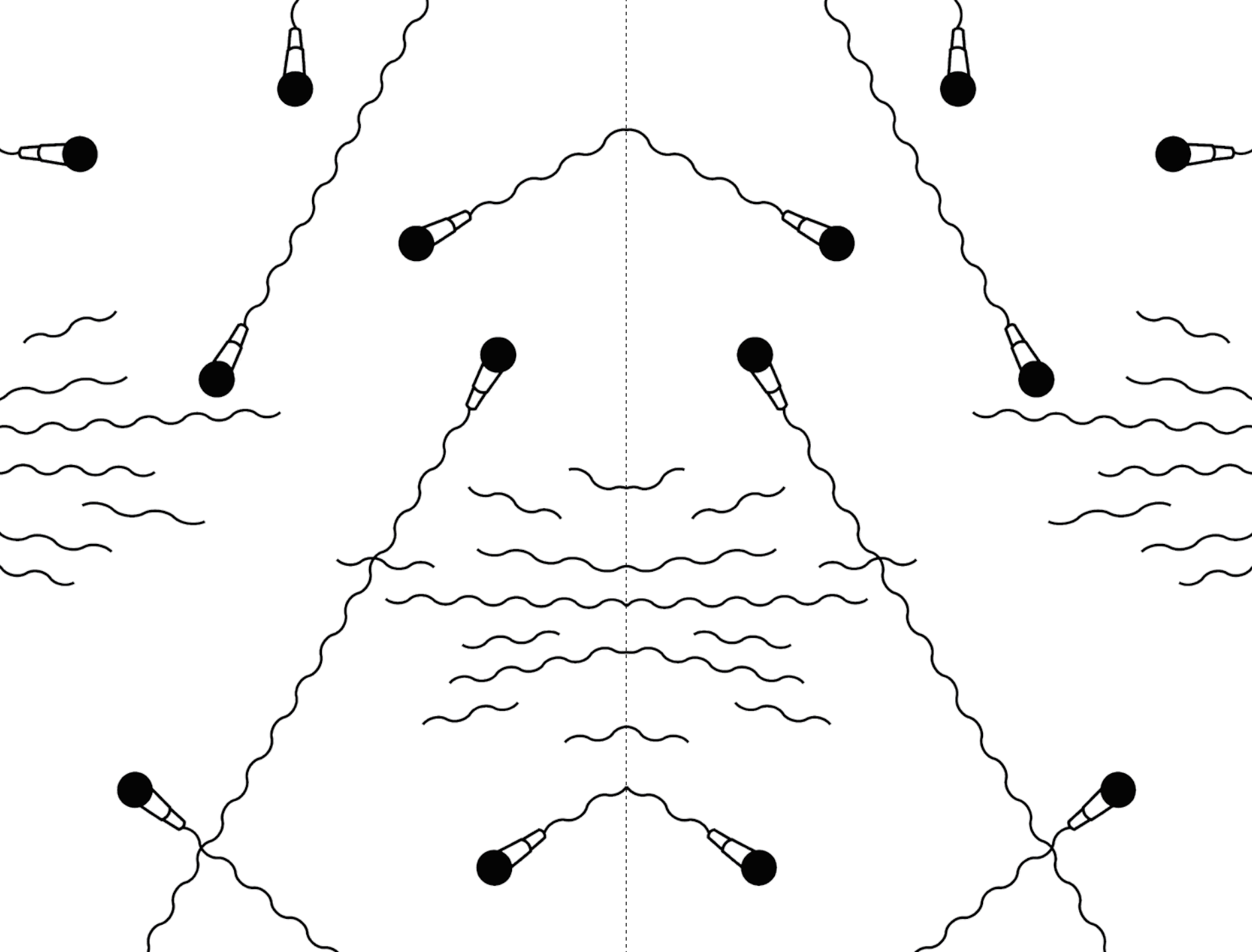
**Geoffrey de Beer
Lydia Debeer
Robby Decorte
Kati Heck**

**Susan Kuijpers
Yasmin Van der Rauwelaert
Isabel Fredeus
Laura Ruymaekers**

CONVER SATIES

**Tom Liekens
Paulien Oltheten
Lise Lotte ten Voorde
Bas van den Hurk
Joris Van de Moortel**

**Mira Gryseels
Yara Jumelet
Karina Beumer
Bart Kok
Jan Van den Bosch**

**Geoffrey de Beer
Lydia Debeer
Robby Decorte
Kati Heck**

**Susan Kuijpers
Yasmin Van der Rauwelaert
Isabel Fredeus
Laura Ruymaekers**

CONVER SATIES

**Tom Liekens
Paulien Oltheten
Lise Lotte ten Voorde
Bas van den Hurk
Joris Van de Moortel**

**Mira Gryseels
Yara Jumelet
Karina Beumer
Bart Kok
Jan Van den Bosch**

INHOUDSTAFEL

- 09 Inleiding
Wouter Davidts
- 11 Koffie en pateeke
Geoffrey de Beer & Susan Kuijpers
- 19 Blind in het brandpunt
Lydia Debeer & Yasmin Van der Rauwelaert
- 27 1 - 1
Robby Decorte & Isabel Fredeus
- 35 Dan wil ik dat de struisvogel komt met de koffie
Kati Heck & Laura Ruymaekers
- 47 Niet door mij
Tom Liekens & Mira Gryseels
- 57 Het verborgen secundaire level
Paulien Oltheten & Yara Jumelet
- 65 Waarde woorden
Lise Lotte ten Voorde & Karina Beumer
- 75 Fieldrecordings
Joris Van de Moortel & Jan Van den Bosch
- 83 In de kunst is één plus één drie
Bart Kok & Bas van den Hurk
- 95 Personalialia

TEN GELEIDE

Wouter Davidts

Kunst bestaat bij gratie van gesprek. Het kan niet zonder gesprek. Kunst vraagt om publiek gemaakt te worden, om gezien en besproken te worden. Kunst waar nooit over gesproken wordt, is niet noodzakelijk slechte kunst. Maar het is kunst die alvast weinig bestaansrecht geniet. Binnen het gesprek dat de kunst is, is de vraag naar goede of slechte kunst trouwens oninteressant. Zolang een werk maar onderwerp van gesprek is. Dat gesprek is nodig om telkens opnieuw te kunnen bepalen wat we in de kunst belangrijk achten, wat we betekenisvol vinden, wat ons ontroert, wat ons aan het denken zet, maar ook, wat ons verontrust, afstoot, boos maakt, of afzijdig laat. Het kan erg prettig zijn om stevig te redetwisten over het belang en de waarde van een kunstwerk of een kunstenaar. Goede kunst lokt nu eenmaal discussie uit. Het verdraagt zelfs dissensus. Er zijn al zoveel dingen in ons dagelijks leven waar we het over eens moeten worden. Over kunst kunnen en mogen we tenminste van mening verschillen.

Het gesprek over kunst is dan ook zo oud als de kunst zelf. De kunstgeschiedenis laat zich lezen als een lang, gedurig en intensief gesprek. Een conversatie tussen kunstenaars, maar ook tussen kunstwerken. Kunstenaars hebben nu eenmaal al altijd met elkaar, over elkaar, en onder elkaar gesproken. Aan de orde is hun eigen werk en dat van collega's. Elk werk gaat bovendien een onvermijdelijke dialoog aan met de kunstgeschiedenis. Daarnaast voeren kunstenaars voortdurend een gesprek met zichzelf. Kunst maken kan een hele eenzame en confronterend bezigheid zijn. Zelfreflexie en zelfbevraging maken fundamenteel deel uit van elke kunstenaarspraktijk.

Ook in een kunstopleiding staat het gesprek centraal. Op gezette tijdstippen gaan studenten in conversatie met hun docenten en elkaar. Ze worden gevraagd om te vertellen wat ze gemaakt hebben, of over wat ze nog willen maken.

Meerdere keren per week worden ze gevraagd te spreken over hun 'eigen werk,' over waar ze mee 'bezig' zijn, of waar ze het 'over willen hebben'. Kunst studeren is als het ware één langgerekte oefening in gesprek en discussie.

De negen conversaties in het voorliggende boek draaien het perspectief om. Aan het woord zijn negen duo's. Negen jonge talenten die op het punt staan af te studeren, spreken voor eens niet over zichzelf, maar gaan in gesprek met iemand van buiten de schoolmuren. Een persoon die ze bewonderen, volgen, kennen of eens wilden ontmoeten. Natuurlijk praten ze over kunst, over wat het betekent om kunstenaar te worden, te zijn én te blijven. Ze spreken over de keuzes die er elke dag moeten gemaakt worden, over de talloze uitdagingen die daarbij komen kijken, maar vooral over het unieke engagement dat een leven in de kunst vergt.

Een gedachte lijkt de negen conversaties alvast te verbinden: de opleiding is misschien afgerond, de studie gelukkig niet.

Antwerpen, 24 juni 2015.

WAARDE WOORDEN

Lise Lotte ten Voorde & Karina Beumer

Ik interview Lotte ten voorbereiding voor mijn interview met Nico Dockx, een belangrijke laag in mijn publicatie: TOOLLAND JOHANN ROLAND BRENDA MARTIN PHILIP PUCK & YOU (ISBN: 978-94-6228-657-3).

Dag Lotte, fijn dat je er bent. Ben je zelf wel eens geïnterviewd?

Ja, ooit wel. Het was echt een ramp.

Waarom?

Mijn boek was net uit, en de eindsprint was heel frustrerend geweest. Tijdens het interview heb ik mijn hart gelucht tegen de interviewer. Gelukkig heeft hij het niet gebruikt. Uiteindelijk heeft hij een artikel opgesteld waarin hij allemaal citaten uit mijn boek heeft verzameld. Gelukkig heeft hij mij beschermd tegen mezelf door mijn negatieve uitspraken niet te gebruiken. Dat is les één: als interviewer heb je veel macht!

Hoe bedoel je?

Nou, als hij besloten had om iets te doen met wat ik hem allemaal verteld had, dan was dat natuurlijk slechte reclame geweest.

Dus de geïnterviewde moet altijd op zijn hoede zijn?

Dat klopt.

Maar vooraleer een tekst gepubliceerd wordt, moet je hem toch laten nalezen?

Jazeker, maar je kan als geïnterviewde niet eisen dat het gecorrigeerd wordt.

Waarom niet?

Er bestaat een soort stilzwijgende afspraak tussen de interviewer en de geïnterviewde dat alles wat hij op dat moment zegt, mag worden gebruikt. Indien een aantal dingen expliciet niet gepubliceerd mogen worden, dan had hij dat tijdens het gesprek moeten zeggen.

Ben je daarom nu op je hoede?

Nee, niet meer. Ik heb mijn lessen getrokken. Omwille van mijn conflict-vermijdende houding ben ik steeds heel voorzichtig. Ik wil graag mensen tegemoet komen. Nu ga ik ervan uit dat de geïnterviewde gewoon een eigen verantwoordelijkheid heeft. Het zijn twee onderscheiden rollen. De ene probeert informatie los te peuteren en de andere probeert de informatie te geven, of bepaalde zaken achter te houden.

Het is dus een spel?

Je hebt verschillende stijlen van interviewen. Zelf stop ik er naar verhouding veel tijd in omdat ik het heel interessant vind om mensen beter te leren kennen. Voor mij zijn ontmoetingen heel waardevol. De energie die ik daarvan krijg, steek ik in de manier waarop ik het opschrijf. Als lezer krijg je zo het gevoel dat je erbij bent. Zelf heb ik er natuurlijk ook bepaalde belangen bij. Ik wil namelijk informatie loskrijgen. Daarom krijgt de geïnterviewde niet zo heel veel van mij te zien of te horen. Ik vertel wel wat dingen over mezelf – in die zin vindt er wel een uitwisseling plaats – maar ik stuur het gesprek. Ik stel de vragen zodat ik de informatie krijg die ik wil hebben. Als je te lang gaat praten dan is het einde zoek.

Je weet dus van tevoren waarnaar je op zoek bent?

Niet altijd. Maar doorgaans wel. Meestal heb je een onderwerp, of een thema. Je kan veel ingangen kiezen om bij je thema komen. Maar het is wel prettig om te proberen daarop aan te sturen. Tegelijkertijd moet je tussen de regels

Karina Beumer, KB.ZLH2014
55 Rolli: Lotte, pen en inkt op papier, 30 x 21 cm

door kunnen lezen. Je moet durven doorvragen wanneer een geïnterviewde iets laat doorschemeren. Je moet niet alleen maar vragen stellen en opletten, of opschrijven wat hij zegt. Je moet vooral opletten of hij waarde-woorden gebruikt. Zoiets als: 'Ja dat vond ik echt fantastisch'. Of: 'Dat was geheimzinnig'. Soms zegt iemand eerst het ene en vervolgens het andere. Als je goed luistert, kom je soms op een heel ander spoor. Je moet scherp blijven. Daarnet zei ik dat het een spel is waarin beide rollen even belangrijk zijn, maar ze zijn niet gelijkwaardig. Als interviewer moet je je meer op de achtergrond houden. Maar natuurlijk zijn er uitzonderingen op de regel. Je kan namelijk ook juist iets van jezelf vertellen om iemand uit zijn tent te lokken. Je kan anekdotes of persoonlijke voorbeelden strategisch inzetten.

De interviewer kan dus ook een leugenaar of een manipulator zijn.

Wat wil je bereiken in het gesprek met Nico Dockx?

Ik interview Nico voor mijn publicatie. Daarin breng ik een aantal projecten samen die ik gedaan heb. Ik wil eigenlijk geen introducerende tekst, maar een parallele publicatie in de kantlijn met een heleboel voetnoten. Zo wil ik de lezer actiever maken enerzijds, en achtergrondinformatie geven over mijn werk anderzijds. Nico Dockx past perfect binnen mijn idee om mensen te gebruiken in mijn werk.

Zal het gesprek gaan over jouw werk, of over het zijne?

Ik wil over mijn werk praten en uitleggen wat ik doe. En ik wil het boek met hem bespreken. Daarom denk ik dat het heel belangrijk is hoe ik hem stuur. Ik vertrek van de schizofrene situatie waarin je, als kunstenaar, of als schrijver, zowel de positie van de maker als de positie van de toeschouwer hebt. Als je iets maakt moet je jezelf altijd daarbuiten kunnen plaatsen om het écht te kunnen zien. Je moet dus twee mensen tegelijk zijn. Ik vraag hem eigenlijk om dat voor mij te doen.

Om jouw externe versie te zijn? Je kan hem ook gewoon interviewen in zijn eigen hoedanigheid.

Ik zoek naar een manier om het niet langer onhandig te laten zijn.

Ben je zenuwachtig voor dat gesprek?

Ja.

Heb je hem al wel eens gesproken?

Ja. We hebben ook al eens gedanst. Waar ik zenuwachtig om ben is dat het niet duidelijk genoeg is voor hem wat ik van hem wil. Toen ik Brenda gevraagd heb om over mijn werk te praten, heb ik gewoon haar schoonheid gefilmd. Ik laat haar dingen doen in die film. Ik laat haar springen en praten, en dan raakt ze heel mooi buiten adem. En dan is ze heel mooi buiten adem. Bij Puck werd het bijvoorbeeld een lezing. In zekere zin vraag ik iedereen hetzelfde. Maar er komt altijd iets anders uit. Nu weet ik niet hoe ik met Nico moet beginnen.

Waarom zou strategie anders moeten zijn dan bij Brenda of Puck?

Dat was meer impulsief. Ik heb het idee dat ik me heel goed moet voorbereiden voor Nico.

Waarom? Kun je hem uitleggen wat je van hem wil?

Nee. Als ik weet wat ik wil dan wil ik dat niet meer.

Misschien kan je hem uitleggen wat je met die andere mensen hebt gedaan? Als hij die informatie heeft, begrijpt hij wellicht wat hij op dat moment kan doen. Ik doe dat wel vaker. Ik leg eerst uit waar het interview voor dient. Dan beginnen mensen soms al spontaan te praten. Gaandeweg kan je gerichte vragen stellen. Wanneer je een kader schetst dan zijn mensen vaak snel vertrokken. In die zin is het belangrijk om je goed voor te bereiden zodat je aanknopingspunten hebt. Tegelijk ben ik er niet voor om je extreem goed voor te bereiden, want het is ook heel leuk om je te laten verrassen.

Introductie is dus belangrijk. Wat moet je vooral niet doen?

Antwoorden invullen. Stiltes invullen. Het is heel belangrijk om stiltes te laten vallen. Wees bovendien niet bang om iets doms te vragen. Je kan niet alles weten. Soms is het juist grappig om iets simpels te vragen.

Dus je moet ook brutaal zijn?

Soms mag je best een beetje brutaal of provocerend zijn. Absoluut. Dat kan jij wel. Jij stelt altijd veel vragen. Je bent heel ontwapenend. Mensen zullen best wel geneigd zijn om jouw vragen te beantwoorden. Bovendien moet je geen schrik hebben om het conflict op te zoeken. Heel vaak komt er immers helemaal geen conflict. Soms wil je misschien iets vragen waarvan je niet weet of je dat wel kan vragen. Bijvoorbeeld: Je zit tegenover iemand met één arm. De hele tijd gaat het maar niet over die ene arm die ontbreekt. Wanneer je uiteindelijk naar huis gaat, heb je niets over die arm gezegd of gevraagd. Ik heb dat weleens voorgehad.

Was je bang dat iedereen misschien over die arm begint?

Precies. Maar je moet trachten te vermijden dat je zo denkt. Je moet het helemaal niet invullen. Stel de vragen die je wil stellen. Houd geen rekening met de mogelijkheid dat de andere persoon jouw vraag wel of niet prettig vindt. Hij kan ook beslissen om geen antwoord te geven. Daar moet je durven vanuit gaan. Het zou zonde zijn dat je dingen mist.

Hoe liep het dan af met die arm?

Het resultaat was een vrij oppervlakkig stuk. Maar het was wel een belangrijke les. Laatst moest ik een interview van achthonderd woorden schrijven, maar we hebben zes uur gepraat, terwijl ik met een uur al genoeg informatie zou hebben gehad. Dat gebeurt wel vaker. Zo heb ook ik eens een gesprek van vijf uur gehouden, inclusief pizza en wijn. Ik herinner me ook een interview waarbij we oesters hebben gegeten, en zitten huilen. Dat was meer een romantische ontmoeting.

Zijn jullie na afloop het hotel ingedoken?

Nee. We hadden gewoon tegen etenstijd afgesproken. Maar het was wél een hele bijzondere ontmoeting. Een soort capsule. Dat maakt interviewen zo leuk. Ik ontmoet graag mensen die ik niet ken.

Dus de ontmoeting is jouw waarde-woord. Dat vind jij volgens mij het mooiste.

Ja, dat klopt wel. Ja.